

Sosiaali- ja terveysministeriö
Lausuntopalvelu.fi
kirjaamo@stm.fi

Viite Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja rikoslain 44 luvun väliaikaisesta muuttamisesta (VN/12442/2021)

Tausta

Esityksessä ehdotetuilla tartuntatautilain muutoksilla pyritään ehkäisemään ulkomaista alkuperää olevien covid-19-tartuntojen leviäminen Suomeen. Suomeen saapuvilta henkilöiltä edellytettäisiin luotettavaa todistusta kuuden kuukauden sisällä sairastetusta covid-19-taudista, saadusta hyväksyttävästä covid-19-rokotussarjasta tai ennen Suomeen saapumista tehdystä negatiivisen tuloksen osoittavasta luotettavasta covid-19-testistä. Jos Suomeen saapuvalla henkilöllä ei olisi esittää covid-19-testitulosta, hänen tulisi käydä testissä Suomeen saavuttuaan. Sen lisäksi heidän, joilla olisi ennakkotestitodistus tai jotka olisivat käyneet testissä Suomeen saavuttuaan, tulisi käydä toisessa covid-19-testissä 3-5 vuorokauden kuluessa Suomeen saapumisesta.

Esityksessä ehdotetaan myös lisättäväksi tartuntatautilakiin virka-apua täydentävää sääntelyä. Lisäksi rikoslakiin ehdotetaan muutosta, jolla säädettäisiin rangaistavaksi se, jos henkilö ei osallistuisi edellä mainittuihin covid-19-testeihin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja olemaan voimassa 31.5.2022 saakka.

Yleishuomiot hallituksen esityksestä

Aluehallintovirasto pitää hyvänä, että Suomeen saapuvia henkilöitä koskevat velvoitteet, kuten todistukset tai perusoikeuksia rajoittavat toimenpiteet (esimerkiksi covid-19-testin pakollisuus tarvittavien todistusten puuttuessa) on säädetty lain tasolla sen sijaan, että ne perustuisivat aluehallintoviraston antamaan määräykseen.

Aluehallintovirasto pitää myös hyvänä, että todistukset tulee rajalla esittää pyynnöstä, mikä antaa viranomaiselle mahdollisuuden joustavasti suorittaa tarkastuksia eikä velvoita viranomaista tarkastamaan jokaisen maahantulijan todistuksia.

Aluehallintovirasto pitää kansalaisten sekä myös viranomaisen kannalta selkeänä, että maahantulon edellytykset koskevat saapumista kaikista maista riippumatta siitä, mikä on lähtömaan epidemiatilanne.

Aluehallintovirasto haluaa kuitenkin vielä tuoda esiin näkemyksensä sen, kuten yleisperusteluissakin todetaan, että ehdotettu lakimuutos tuo paljon lisätehtäviä kunnille ja kuntayhtymille. Monin paikoin on jo ennen covid-19-pandemiaa kamppailtu puutteellisten taloudellisten ja henkilöstöresurssien kanssa, ja pandemian aika on huonontanut tilannetta. Lisäksi aluehallintovirasto toteaa, että Suomessa on paikoin alueita, joilla on niin suuri terveydenhuollon henkilöstön työvoimapula, ettei lisähenkilöstöä saada palkattua edes taloudellisia resursseja kasvattamalla.

Lakiehdotuksen perusteluissa mainitut tilastolliset tiedot

Lisäksi aluehallintovirasto huomauttaa, että lakiehdotuksen perusteluiden kohdassa 2.1.1. Globaali covid-19-tilanne kohdassa luvut eivät pidä täysin paikkaansa. WHO:n mukaan esimerkiksi Yhdysvalloissa on tautitapauksia yli 13 miljoonaa, ei 0,5 miljoonaa kuten esityksessä mainitaan. Lisäksi lakiehdotuksen perusteluiden kohdassa 4.2 Pääasialliset vaikutukset (alakohta ”vaikutukset covid-19-testauskapasiteettiin”) todetaan, että *”olettaen, että alle 3-5 vuorokautta maassa oleskelevien osuus olisi 30 %, olisi toisen testin kapasiteettitarve noin 370-11 000 testiä vuorokaudessa”*. Aluehallintovirasto pyytää tarkentamaan tätä laskuarviota, sillä sen käsityksen mukaan toisen testin kapasiteettitarve olisi tullut lasketa sen perusteella, että 70% tarvitsee toisen testin.

Lakiehdotuksen perusteluissa mainitut viittaukset aluehallintoviraston toimintaan

Esityksessä sanotaan, että *rokotuskattavuuden kasvaminen ja ennakotodistusvaatimukset saattavat pitkällä aikavälillä vähentää tarvetta tehdä tartuntatautilain 15 ja 16 §:ien mukaisia päätöksiä. Alussa näiden kohdennettu tarve voi jopa kasvaa, mikä heijastuu aluehallintovirastojen resursseihin*. Aluehallintovirasto toteaa, että esityksestä ei käy selvästi ilmi, miksi ja missä tilanteissa lakimuutoksen jälkeen olisi edelleen tarve maahantulijoille tehtäville tartuntatautilain 16 §:n mukaisille päätöksille? Aluehallintovirasto toivoo selkeytettävän, millaisia tilanteita tämä lakimuutos ei mahdollistaisi, joihin tarvittaisiin edelleen aluehallintoviraston tekemiä, tartuntatautilain 15 ja 16 §:n mukaisia päätöksiä. Aluehallintovirasto tiedustelee, tarkoitetaanko tällä esimerkiksi yksittäisiin matkustusvälineisiin tai tietyistä maista saapuville lentokoneille/henkilöille tehtäviä kohdennettuja terveystarkastuksia.

Korjattavaa lakiehdotuksen perusteluihin

Aluehallintovirasto toteaa, että lakiehdotuksen perusteluiden kohdassa 4.2 Pääasialliset vaikutukset (alakohta ”vaikutukset yritystoimintaan”) todetaan seuraavasti: *Vantaan kaupunki, Helsingin kaupunki, Finavia, Finnair, HUS sekä asiantuntijoina Etelä-Suomen aluehallintovirasto ja THL ovat tehneet yhteisen suosituksen terveysturvallisen maahantulon järjestämisestä ja julkaisseet oman ehdotuksensa asiasta 27.4.2021*. Aluehallintovirasto täsmentää, ettei Etelä-Suomen aluehallintovirasto ole allekirjoittanut tätä lausuntoa. Aluehallintovirasto ei voi antaa

suosituksia itselleen tai sitä ohjaaville tahoille. Aluehallintovirasto ehdottaa, että sen nimi poistetaan tästä kohdasta perustelutekstiä virheellisenä.

Muita kommentteja

Aluehallintovirasto toteaa, että maahantulon ja 72 tunnin testin väliin jää aikaikkuna, jolloin henkilö voi liikkua ja levittää tautia. Aluehallintovirasto tiedustelee, onko omaehtoinen karanteeni liian epätarkka lailla säädettäväksi.

Lisäksi Lapin aluehallintovirasto on näkemyksensä todennut, että maahantuloa ei tule avata Suomen ja Ruotsin sekä Suomen ja Norjan välisten rajayhteisöjen jäsenille niin kauan, kun epidemiologinen tilanne naapurimaissa on paljon Suomea huonompi.

Ovatko toimenpiteet riittäviä matkailun terveysturvallisuuden takaamiseksi

Covid-19-tautia koskeva todistus Suomeen saavuttaessa

Lakiesityksen 16 a §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan edellytetään todistusta enintään 72 tuntia ennen Suomeen saapumista tehdyn covid-19-testin negatiivisesta tuloksesta. Aluehallintovirasto toteaa, että sanan *tehdyn* sijaan on varmaankin tarkoitettu sanaa *otetun*, jos tavoitteena on, ettei näyte ole kovin vanha. Perustelutekstin sivulla 17 todetaan, että *THL:n arvion mukaan 72 tuntia ennen maahan saapumista otettu negatiivinen covid-19-testi laskee suhteellista tartuntariskiä 10,9 %, kun taas 48 tuntia ennen maahan saapumista otettu testi 20%.*

Vastaavasti sivulla 31 ehdotetaan, että *todistus covid-19-testistä olisi hyväksyttävä, jos testi olisi otettu enintään 72 tuntia ennen Suomeen saapumista.* Riippuen testausmenetelmästä ja testauskapasiteetista, näytteenoton ja näytteen analysoinnin (ts. testin tekemisen) välillä voi olla useitakin päiviä. Aluehallintovirasto katsoo, että pykäläteksti tulisi siten korjata muotoon, jota THL on käyttänyt arvioissaan: *hänelle enintään 72 tuntia ennen Suomeen saapumista otetun covid-19-testin negatiivisesta tuloksesta.*

Aluehallintovirasto pitää tärkeänä, että 72h maahantulosta otettava covid-19-testi on säädetty pakolliseksi, jos henkilö ei ole saanut kahta rokoteannosta eikä hän ole sairastanut tautia edeltävän kuuden kuukauden aikana. Tämä 72h -testaus on käytännössä osoittautunut tärkeäksi oireettomien tartuntojen löytymisessä. Kaikkia Suomeen saapuneita ei rajalla annetuista yhteistiedoista huolimatta ole tavoitettu 72h-testiin kutsumiseksi. Aluehallintovirasto toteaa, että kun 72h-testi säädetään velvoittavaksi, tartuntatautiviranomainen voi tarvittaessa pyytää poliisin virka-apua henkilön jäljittämiseen. Nyt näin ei ole voinut toimia, koska 72h-testi on perustunut vapaaehtoisuuteen.

Lisäksi lakiehdotuksen säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että *mikäli matkustaja on sairastanut covid-19-taudin ja hän on lisäksi saanut vähintään yhden covid-19-rokotuksen ja rokotuksesta on kulunut vähintään 7 vuorokautta, rinnastetaan hänet matkustajaan, joilla on täysi rokotussarja. Tällöin matkustajan tulee rokotustodistuksen lisäksi esittää sekä todistusta sairastetusta taudista ilman edellytystä, että infektion tulee olla sairastettu kuuden kuukauden*

sisällä. Aluehallintovirasto toteaa, että edellä mainittua ei mainita säännöstekstissä ja tämä on sen kanssa osittain ristiriidassa, sillä 1 kohdan mukaan rokotussarja tulee olla saatu 14 vuorokautta aiemmin. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan tulisi harkita tämän nostamista itse säännöstekstiin tai säännöstekstin laventamista, niin että tarkempi määrittely tapahtuu perusteluissa.

Covid-19-testi Suomeen saavuttaessa ja rikoslain muutos

Tartuntatautilakia koskevan lakiehdotuksen 16 b §:n 1 momentin mukaan jos Suomeen saapuneella vuonna 2008 tai sitä aikaisemmin syntyneellä henkilöllä ei ole 16 a §:ssä tarkoitettua todistusta ja hän ylittää Suomen rajan sellaisesta paikasta, jossa kunta on järjestänyt covid-19-testauksen, hänen on osallistuttava siellä järjestettävään covid-19-testiin. Jos covid-19 testausta ei ole järjestetty Suomen rajalla, hänen on välittömästi ja kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluessa Suomeen saavuttuaan osallistuttava covid-19-testiin. Lakiehdotuksen 16 b §:n 2 momentin mukaan kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyöstä vastaava viranomainen voi kieltää henkilön poistumisen osoittamaltaan covid-19-testaustapaikalta 1 momentissa tarkoitettuun covid-19-testiin osallistumisen varmistamiseksi.

Rikoslakia koskevan lakiehdotuksen 2 a §:n mukaan joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö tartuntatautilain (1227/2016) 16 b tai 16 d §:ssä tarkoitetun osallistumisvelvollisuuden covid-19 testiin, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, covid-19-testin laiminlyöntiä koskevasta rikkomuksesta sakkoon.

Aluehallintovirasto katsoo, että yllä mainittua rikoslain pykälää tulisi tarkentaa koskemaan ainoastaan tartuntatautilain 16 b §:n 1 momenttia, koska se määrittää osallistumisvelvollisuutta. Lisäksi aluehallintovirasto ehdottaa harkittavaksi, että 16 b §:n 2 momentin mukaisen poistumiskiellon määrittämisen rikkominen sanktioitaisiin, jotta poistumiskiellon määrittäminen olisi vaikutuksellista. Nyt vaikuttaa siltä, että ehdotettu rikoslain säännös ei sanktioisi tätä, koska säännöksessä puhutaan ainoastaan osallistumisvelvollisuuden laiminlyönnistä, vaikka viitataan tartuntatautilain 16 b §:ään kokonaisuudessaan.

Covid-19-testi maahan saapumisen jälkeen

Lakiehdotuksen 16 d §:n perustelujen mukaan pykälässä ei määriteltäisi covid-19-testin näytelaatua tai diagnostista menetelmää. Aluehallintovirasto katsoo, ettei tälle ole perusteluja, sillä 72h-testaus toteutetaan Suomessa, jossa THL on selkeästi ohjeistanut ne menetelmät, jotka hyväksytään diagnostisiksi menetelmiksi. Muun muassa vasta-ainetutkimusta ei ole toistaiseksi hyväksytty tähän. Aluehallintovirasto näkemyksen mukaan pykälässä voisi vähintäänkin edellyttää, että 72h-testi tulee tehdä THL:n hyväksymällä menetelmällä. Tämän varmistamiseksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi esimerkiksi että "Terveystieteiden tutkimuskeskus voi antaa tarkempia määräyksiä hyväksyttävistä covid-19-testausmenetelmistä".

Lakiehdotuksen 16 d §:n perustelujen mukaan *lähtökohtaisesti maahan saapuvien, myöhemmän testin kohderyhmään kuuluvien henkilöiden tulisi itse oma-aloitteisesti etsiä tietoa myöhemmän testin vaatimuksesta, varata aika testiin oleskelupaikkakunnallaan sekä hakeutua testipaikalle*

omalla kustannuksellaan. Mikäli henkilö ei pysty itse testiajanvarausta tekemään, tulee terveysviranomaisten auttaa häntä ajanvarauksessa sekä antaa neuvontaa testiin hakeutumisessa. Myös liikennepalvelujen tarjoajat voivat antaa neuvontaa matkustajilleen. Aluehallintovirasto toteaa, että ottaen huomioon, että henkilö syyllistyy rikokseen, jos ei käy testissä, henkilön laaja selvitysvelvollisuus ja oma-aloitteisuusvaatimus saattaa muodostua ongelmalliseksi. Erityisen ongelmallista se on siinä tilanteessa, jos oleskelupaikkakunnalla testin saaminen on hankalaa. Aluehallintovirasto tiedustelee, edellyttääkö tämä siis käytännössä aluehallintoviraston tartuntatautilain 15 §:n mukaista määräystä jatkossa kaikkiin kuntiin, jotta voidaan varmistua, että 72h-testi on matkustajien saatavilla. Kyseisessä tilanteessa aluehallintovirasto näkee tarkoituksenmukaisempana säädettäväksi lailla siitä, että kunnilla olisi velvollisuus järjestää 72h-testaus matkustajille.

Covid-19-tautia koskeva luotettava todistus

Lakiehdotuksen 16 g §:ssä säädetään covid-19-tautia koskevasta luotettavasta todistuksesta. Ehdotetun pykälän mukaan *covid-19-tartunnan osoittavan testin negatiivisesta tuloksesta annetulla todistuksella tarkoitettaisiin sellaista todistusta, josta kävisi ilmi testatun henkilön nimi ja syntymäaika, testauksessa käytetty diagnostinen metodi, testausaika sekä todistuksen antanut laboratorio tai terveydenhuollon viranomainen taikka muu kansallinen viranomainen. Sairastetusta laboratoriovarmennetusta covid-19-taudista annetun kirjallisen todistuksen tulisi sisältää taudin sairastaneen henkilön nimi ja syntymäaika, tartunnan toteamispäivämäärä, todistuksen antopaikka ja päiväys sekä lääkärin allekirjoitus ja leima tai muu vastaava vahvistus. Saadusta rokotussarjasta annetusta todistuksesta tulisi käydä ilmi rokotetun henkilön nimi ja syntymäaika, saadun rokotevalmisteen tiedot, kunkin rokotesarjaan kuuluvan saadun annoksen päivämäärä, todistuksen antopaikka ja päiväys sekä rokottajan allekirjoitus ja leima tai muu vastaava vahvistus. Edellä mainitut tiedot ovat tarpeen, jotta voidaan varmistua todistusten luotettavuudesta. – Luotettavalla todistuksella tarkoitettaisiin lisäksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen yhteen toimivien rokotus-, testaus- ja parantumistodistusten myöntämistä, todentamista ja hyväksymistä koskevasta kehiksestä vapaan liikkuvuuden helpottamiseksi covid-19-pandemian aikana (EU:n digitaalinen covid-todistus) mukaista todistusta.*

Aluehallintovirasto toteaa, että edellä mainitussa jää epäselväksi, määritelläänkö tässä todistukselle asetettavat vähimmäisehdot vai tekeekö näiden edellytysten täyttyminen ”luotettavan todistuksen”. Eli jos todistuksessa on kaikki nämä tiedot, onko todistuksen tarkastavalla henkilöllä edelleen mahdollisuus käyttää harkintavaltaa sen osalta, voidaanko todistusta pitää luotettavana. Aluehallintovirasto katsoo, että harkinnanmahdollisuus olisi syytä olla olemassa. Aluehallintovirasto toteaa vielä, että erilaisista todistuksista tulisi käydä ilmi myös todistuksenantajan yhteystiedot annettujen tietojen luotettavuutta tai luotettavuuden varmistusta varten.

Lisäksi aluehallintovirasto toteaa, että lakiehdotuksen 16 g §:ssä kuvattuihin todistuksesta ilmeneviin tietoihin tulisi lisätä *näytteenottoaika*, sillä vain se kertoo, onko testitodistus käyttökelpoinen. Aluehallintovirasto viittaa vielä aiemmin mainittuun korjaukseen 16 a §:n 1 momentin 2 kohtaan (*tehty* korvattava sanalla *otettu*). Jos testitodistuksessa olisi vain tieto siitä, milloin testi on tehty, ei saataisi tietoa siitä, milloin näyte on otettu. Aluehallintovirasto toteaa vielä

samaan pykäläesitykseen liittyen, onko tarpeen, että todistuksesta käy ilmi testauksessa käytetty diagnostinen metodi, jos sille ei aseteta mitään vaatimuksia?

Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi Suomessa ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi rajat ylittävässä liikenteessä?

Lain voimassaoloaika

Aluehallintovirasto toteaa, että ehdotetut toimenpiteet ovat tässä tilanteessa välttämättömiä, mutta niiden voimassaoloaika (31.5.2022 asti) on liian pitkä. Aluehallintovirasto toteaa, että vaikka epidemiatilanne laatuksi esimerkiksi Euroopassa kokonaan, Suomeen päästäkseen ulkomaalaisen täytyisi edelleen hankkia ennakkotodistus ja myös suomalaisten maahantulijoiden käydä kahdessa testissä. Jos henkilö ei ole syystä tai toisesta rokotettu, olisi hänen välttämättä käytävä testissä aina ennen Suomeen saapumista, vaikka epidemiatilanne olisi erittäin hyvä. Asia kohdistuisi myös esimerkiksi yli 12-vuotiaisiin lapsiin, joiden vanhemmat asuvat eri maissa eikä heillä ole mahdollisuutta saada rokotetta. Aluehallintovirasto toteaa, että edellä mainittua ei ole kirjattu vaikutusarvioon lainkaan.

Aluehallintovirasto toteaa edelleen, että emme voi olla varmoja, ovatko lakiehdotuksessa esitetyt toimenpiteet välttämättömiä tai edes tarkoituksenmukaisia keväällä 2022. Lisäksi kiireellisestä lausunto- ja yleensäkin lainsäädäntöaikataulusta johtuen esityksen puutteet eri toimijoiden kannalta saattavat tulla vallinaisesti huomioiduksi. Aluehallintovirasto katsoo, että sopiva päättämispäivä ehdotuksen väliaikaisille pykälille voisi olla 31.12.2021, ja niitä voidaan korjattuina tai muuttamattomina jatkaa, jos ne käytössä todetaan toimiviksi ja edelleen välttämättömiä.

Miltä toimenpide-ehdotukset vaikuttavat Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden näkökulmasta?

Covid-19-tautia koskevan todistuksen tarkastaminen ja virka-apu

Lakiehdotuksen 16 a §:n 3 momentin mukaan *todistus on Suomeen saavuttaessa pyynnöstä esitettävä kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavan viranomaisen palveluksessa olevalle henkilölle*. Edelleen esityksen mukaan *kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyöstä vastaava viranomainen voi kieltää henkilön poistumisen osoittamastaan paikasta todistuksen tarkastamiseksi*. Aluehallintovirasto toteaa, että huomioiden terveydenhuollon yleisen resurssipulan ja kasvavat hoitojonot, voi miettiä, onko tarkoituksenmukaista, että terveystervanomainen on ensisijainen viranomainen, joka toteuttaa em. kieltoja ja tarkastaa maahantulijoiden todistuksia.

Esityksen 89 a §:n mukaan *kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavalla viranomaisella olisi oikeus saada virka-apua poliisilta, Tullilta, Rajavartiolaitoksesta ja Puolustusvoimilta. Virka-avun antajalla olisi oikeus tarkastaa Suomeen saapuvan henkilöllisyys ja henkilön esittämän 16 a §:ssä tarkoitettun todistuksen sisältö sekä ottaa*

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO
Postiosoite: PL 1, 13035 AVI

puh. 029 501 6000
kirjaamo.etela@avi.fi
www.avi.fi/etela

Hämeenlinnan päätoimipaikka
Birger Jaarlin katu 15

Helsingin toimipaikka
Ratapihantie 9

Kouvolan toimipaikka
Kauppiamiehenkatu 4

tarkastettava asiakirja haltuun tarkastusta varten sekä pysäyttää kulkuneuvo ja ohjata liikennettä 16 a ja c §:ssä säädettyjen toimenpiteiden suorittamisen varmistamiseksi. Lisäksi esityksen sivulla 36 todetaan, että myös Rajavartiolaitoksella on oikeus käsitellä Schengenin rajasäännöstössä säädetyn rajavalvonnan suorittamiseksi rajaturvallisuuden ja rajajärjestyksen ylläpitämiseksi sekä rajavartiolaitain 27§:ssä tarkoitetun tutkinnan suorittamiseksi henkilöiden terveystietoja siltä osin, kun se on pandemiatilanteessa maahantuloedellytysten ja kansanterveydellistä vaaraa aiheuttavien seikkojen selvittämiseksi tarpeellista. Aluehallintovirasto katsoo, että muodollinen todistusten tarkastaminen ja poistumiskieltojen asettaminen soveltuisi paremmin Rajavartiolaitoksen tai muun rajalla normaalisti toimivan viranomaisen tehtäväksi. Terveystietojen huolto on kuitenkin covid19-epidemiassa eniten kuormitettu, ja kapasiteetti kiireellisen hoidon antamiseen tulisi kaikissa tilanteissa varmistaa.

Mikäli todistusten tarkastaminen ja poistumisen kieltäminen katsotaan kuitenkin edelleen olevan ensisijaisesti tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavan viranomaisen tehtävä, ehdottaa aluehallintovirasto 16 a §:n 3 momenttiin seuraavaa täsmennystä:

”Edellä 1 momentissa tarkoitettu todistus on Suomeen saavuttaessa pyynnöstä esitettävä kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavan viranomaisen palveluksessa olevalle tai sen tehtävää hoitavalle henkilölle”.

Yllä mainitun muutoksen osalta aluehallintovirasto viittaa lakiehdotuksen perusteluihin, jonka mukaan käytännössä todistuksia tarkastavat henkilöt ovat yleensä muita terveydenhuollon ammattihenkilöitä kuin lääkäreitä, kuten sairaanhoitajia, laboratoriohoitajia tai lähihoitajia. Tämän vuoksi oikeus kieltää henkilön poistuminen olisi tarkoituksenmukaista säätää myös muille kunnan tai sairaanhoitopiirin viranhaltijoille, jotta säännöksen tehokas soveltaminen voitaisiin varmistaa.

Aluehallintovirasto toteaa, että esimerkkinä mainittu hoitohenkilökunta ei ole pääsääntöisesti virkasuhteessa vaan työsuhteessa kuntiin. Lakitekstissä ei sinänsä suoranaisesti puhutakaan pelkästä virkasuhteesta vaan palveluksessa olevista. Kuitenkin, täsmentäminen on perusteltua sillä ostopalveluhenkilökunta ei yleensä ole viranomaisen palveluksessa, vaan viranomaisen järjestämä. Se, että myös ostopalveluhenkilökunta voisi tarkastaa ko. todistuksia tulee kirjata selkeästi lain perusteluihin.

Aluehallintovirasto korostaa vielä, että etenkin, jos todistukset tarkastetaan digitaalisesti, voisi tarkastaja olla muukin kuin terveydenhuollon ammattihenkilö, jos asiaan liittyvä neuvonta järjestetään muutoin.

Kolmen tunnin aikarajan osalta aluehallintovirasto toteaa pitävänsä aikarajan asettamista yleisesti hyvänä, mutta sille on kuitenkin herännyt huoli siitä, että kolmen tunnin aikaraja saattaa aiheuttaa ruuhkatilanteissa testaamattomien ihmisten laajamittaista pääsyä maahan.

Neuvontavelvollisuus

Aluehallintovirasto toteaa, että lakiehdotuksen 16 e §:ään kirjattu kunnan ja sairaanhoitopiirin tartuntatautivastaavien neuvontavelvollisuus *Suomeen saapuville* vaikuttaa

epätarkoituksenmukaiselta resurssien käytöltä, huomioiden kunnan ja sairaanhoitopiirin tartuntatautilakiin jo kirjatut velvollisuudet tartuntatautien torjunnassa alueellaan. Aluehallintoviraston katsoo, että neuvontavelvollisuus, jos se lakiin halutaan kirjoittaa, sopisi parhaiten kansallisten viranomaisten tehtäväksi, jotta Suomeen saapuville jaettava tieto on yhdenmukaista ja kattavaa. Nykyisin maahantulon ohjeistusta ovat ylläpitäneet THL, Rajavartiolaitos ja useat ministeriöt toisiinsa tukeutuen. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan yleisen maahantuloon liittyvän neuvontatehtävän siirtäminen kansallisilta toimijoilta kuntiin kuormittaisi jo ennestään äärimmilleen kuormittunutta terveydenhuollon henkilöstöä. Maahantulijoihin liittyvissä asioissa kunnat ja sairaanhoitopiirit tukeutuvat vahvasti em. kansallisten viranomaisten ohjeistuksiin.

Mitä mahdollisuuksia ja ratkaisuvaihtoehtoja on käytettävissä organisaatiossanne tai alueellanne ehdotettujen säännösten toimeenpanoon liittyen?

Aluehallintovirasto toteaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnan resurssit ovat jo nyt äärimmilleen venytetyt koronatilanteen hoidossa, eivätkä aluehallintovirastot pysty normaaliin tapaan suorittamaan terveydenhuollon valvontatehtäviensä. Uusien säännösten valvonnan toteuttaminen aiheuttaa haasteita aluehallintovirastoille.

Onko esityksessä määritelty tarkoituksenmukaisesti ja perustellusti ne henkilöryhmät, joihin väliaikaisia säännöksiä ei sovellettaisi?

Lakiehdotuksessa todetaan, että *ehdotus koskee vuonna 2008 tai sitä aikaisemmin syntyneitä henkilöitä. Alle 18-vuotiaiden henkilöiden kohdalla on muiden perus- ja ihmisoikeussopimusten lisäksi huomioitava myös erityisesti lapsia koskevat ihmisoikeusvelvoitteet.* Ehdotuksen mukaan on tärkeää, että *terveystarkastuksissa huomioidaan myös covid-19-viruksen erityispiirteet lapsilla kuten esimerkiksi lasten aiheuttamien jatkotartuntojen matalampi todennäköisyys aikuisväestöön verrattuna.* Aluehallintovirasto toteaa, että lasten huomioimatta jättäminen saattaa lisätä Suomeen saapuvien, tunnistamattomien covid-19-tartuntojen määrää, mutta edellä mainittujen lisäksi myös inhimilliset syyt oireettomien pienten lasten testauksen osalta puoltavat esitettyä.

Lakiesityksen 16 f §:ssä säädetään saamelaisten elinkeinotoimintaa koskevasta poikkeuksesta. Lakiehdotuksen perustelujen mukaan *16 a §:n 1 momentissa säädetty velvollisuus todistuksen esittämiseen ei koskisi saamelaiskäräjästä annetussa laissa (974/1995) tarkoitettua saamelaisten kotiseutualuetta saamelaisten ylläpitäessään ja kehittäessään kulttuuriaan sekä harjoittaessaan perinteisiä elinkeinojaan. Perinteisien elinkeinojen harjoittaminen pitäisi sisällään esimerkiksi saamelaisten poronhoidon vuoksi tapahtuvan rajojen ylittämisen Ruotsin ja Norjan vastaisella rajalla.* Aluehallintovirasto tiedustelelee, kuinka maahantulija osoittaa olevansa saamelainen. Aluehallintovirasto toteaa vielä, että poronhoitoa harjoitetaan muidenkin poronhoitoalueella asuvien henkilöiden toimesta, kuin saamelaisten. Aluehallintovirasto toteaa, että asiassa tulisi harkita, että sääntely ulotettaisiin kaikkiin poronhoitoa harjoittaviin yhdenvertaisuuden nimissä.

Lisätietoja

Lisätietoja antaa tarvittaessa ylitarkastaja Meiju Heikkinen, puh. 029 501 6000 (vaihde).

johtaja

Kristiina Poikajärvi

ylitarkastaja

Meiju Heikkinen

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti viimeiseltä sivulta ilmenevin tavoin.

Lausunto on laadittu aluehallintovirastojen yhteistyönä.

Tämä asiakirja ESAVI/18801/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/18801/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Poikajärvi Kristiina 31.05.2021 14:06

Esittelijä Heikkinen Meiju 31.05.2021 13:56